

AALSMEERSE DOOPSGEZINDEN

'EIGEN WIJS, EIGEN WEG'

*480 jaar doopsgezinden in Aalsmeer
Sinds 1866 verenigd in de*

Doopsgezinde **G**emeente **A**alsmeer

In de doopsgezinde kerk, Zijdstaat 55, Aalsmeer

www.dgaalsmeer.nl

Openingstijden: Zaterdag van 14.00 - 17.00 uur

Zondag (na de dienst) van 11.30 - 14.00 uur

Dinsdag van 14.00 - 16.00 uur

Andere dagen op aanvraag (*eventueel met rondleiding*)

Toegang gratis

tentoonstelling@dgaalsmeer.nl of tel. 0297 321681

In dit boekje is een tijdlijn opgenomen, waarin hoogtepunten uit de geschiedenis zijn opgenomen. De diverse invalshoeken zijn in kleur weergegeven. Het is niet geheel toevallig dat de eerste drie kleuren voorkomen in de Aalsmeerse vlag.

Doopsgezinden in het algemeen

Aalsmeerse doopsgezinden

Aalsmeer

Algemeen

Vormgeving tijdlijn: Marlies van Leeuwen-Visser

Voorwoord

Het jaar 2011 wordt door geheel doopsgezind Nederland gevierd als een jubileumjaar. Wij kijken terug op het feit dat in 1811 de vertegenwoordigers van de toen in Nederland aanwezige doopsgezinde gemeenten besloten op te gaan in één landelijke organisatie, genaamd de Algemene Doopsgezinde Sociëteit.

Het is ook 450 jaar geleden dat Menno Simons overleed in het jaar 1561 en het is 100 jaar geleden dat de eerste vrouwelijke dominee Da. Annie Mankes-Zernike in 1911 haar intrede deed in Boven-Knijpe (Friesland).

Redenen genoeg om ook in Aalsmeer dit jaar extra aandacht te schenken aan de geschiedenis van de doopsgezinden in ons dorp. Een aantal enthousiaste leden van de Doopsgezinde Gemeente Aalsmeer besloot dan ook tot het inrichten van een tentoonstelling, waarvoor ook deze gids werd samengesteld.

Vanaf de 16^e eeuw waren in het gebied rondom Aalsmeer de Wederdopers in vrij groten getale aanwezig.

Het zal dan ook niemand verbazen dat deze wederdopers, later doopsgezinden genoemd, een grote invloed hebben gehad op de ontwikkeling van het dorp Aalsmeer. Deze tentoonstelling geeft daar een goed beeld van, waarbij deze gids een onmisbaar hulpmiddel vormt om te begrijpen wat doopsgezinden beweegt.

Doopsgezind zijn is een levenswijze, die gebaseerd is op de manier waarop Jezus ons daarin voorging.

Het is onze overtuiging dat het Koninkrijk van God op deze aarde moet worden verwezenlijkt, waarbij het Koninkrijk der Hemelen voor doopsgezinden een groot mysterie is waar zij niet echt mee bezig zijn.

In het verleden hebben doopsgezinden dit wel eens al te letterlijk opgevat en dat met de dood moeten bekopen.

Door deze zeer praktische instelling, welke gekoppeld werd aan een enorme handelsgeest hebben door de eeuwen heen doopsgezinden een grote invloed gehad op de economische ontwikkelingen van de gebieden waar zij zich vestigden. De woorden van Christus '*Laat dan uw ja uw ja zijn en uw nee uw nee*' gelden daarbij als leidraad voor het dagelijkse handelen van de doopsgezinden.

Het was dan ook niet verwonderlijk dat banken en handelaren de doopsgezinden als zeer betrouwbare mensen beschouwden om zaken mee te doen. Dit gekoppeld aan een diep gevoel voor de gelijkheid van alle mensen (geen rangen en standen), een kritische opstelling tegenover de overheid en een zeer persoonlijke geloofshouding hebben de doopsgezinde gemeenten vaak gemaakt tot een inspiratiebron van nieuwe maatschappelijke ontwikkelingen.

Deze tentoonstelling vormt dan ook zeker weer een moment om de toekomstige ontwikkelingen met nieuw elan met elkaar te overdenken en aan te pakken.

Allen die meegewerkt hebben zijn opnieuw geraakt door de enorme bewogenheid waarmee doopsgezinden door de eeuwen heen zich hebben ingezet voor mens en maatschappij, gebaseerd op het voorbeeld wat Jezus voor hen betekende. Ik hoop dat het bezoek aan de tentoonstelling en het lezen van deze gids ook bij u het gevoel losmaakt een nog grotere bijdrage te willen leveren aan het bouwen van een wereld waar de aandacht en liefde voor elkaar centraal staat.

Nico Tas
Voorzitter kerkenraad Doopsgezinde Gemeente Aalsmeer

2011 Doopsgezinde Gemeente Aalsmeer

Niets van deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de Doopsgezinde Gemeente Aalsmeer.

Doopsgezinden

Dopers zijn jarenlang als ketters gebrandmerkt. Het woord ketter is wellicht een verbastering van Katharen. Zij stredden tegen de verwereldlijking van de rooms-katholieke kerk.

Met grote moeite werd hun beweging bloedig onderdrukt. Deze kreeg echter navolging in al die bewegingen die het woord van de *Bijbel* stelden boven de macht en de traditie van de heersende kerk.

Voor velen was het letterlijk een kwestie van leven en dood om de zuiverheid van Gods woord te bewaren en Jezus van Nazareth als enige Heer te erkennen.

Het begin

Aan het begin 16^e eeuw is er een veranderend geestelijk klimaat ontstaan, vooral vanwege de misstanden in de rooms-katholieke kerk.

In 1525 ontstond het doperdom in Zürich, Zwitserland, toen enkele radicalere volgelingen van Zwingli de volwassendoop aanvaardden en de overheidsinvloed op predikantsbenoemingen afschaften. Dit was een groot gevaar voor de gevestigde orde: het volk werd ongehoorzaam.

Vervolging op bevel van Keizer Karel V was het antwoord; desondanks verspreidde het gedachtegoed zich snel. Melchior Hoffman stichtte al rondtrekkend o.a. een gemeente in Emden. Hier kwamen ook Hollanders die, na gedoopt te zijn (300 in 1530), toegerust werden als profeet en in Groningen, Vlaanderen, Holland en Friesland gemeenten stichtten. Zo breidde zich het gedachtegoed uit als een olievlek.

Al in 1547 wordt Adam Pastors gebannen door Dirk Philips in verband met het gezichtspunt over de menswording van Christus.

Tegenstanders van strenge ban werden Waterlanders genoemd, want de meeste woonden daar of kwamen daarvandaan. Later werd de algemene aanduiding van 'rekkelijken' gebruikt.

Op 24 februari 1527 kwamen in Schleithem (Schlaten am Randen, Duitsland) doperse voormannen bijeen om ordening en eenheid te smeden in de doperse uitgangspunten, vastgelegd in de zeven punten van de *Broederlijke Vereniging van ettelijke kinderen Gods*.

1. volwassendoop aan waarachtig gelovigen na onderwijs
2. ban aan hen die zich door de zonde laten verleiden. Eerst tweemaal onder vier ogen vermanen, dan voor de hele gemeente straffen vóór de breking des broods
3. breking des broods en drinken van één drank ter gedachtenis alleen aan gedoopten
4. afzondering van de gruwelen, het kwade, het boze en de mensen die dat doen
5. herders in de gemeente sporen aan, onderwijzen, vermanen, straffen of bannen, gaan voor in gebed en bij breken van het brood. Zij bouwen aan en verbeteren het Lichaam van Christus.
6. geen zwaard, maar vermanen en bevelen niet meer te zondigen. Geen oordeel vellen over wereldse zaken. Geen bemoeienis met of deelname aan de wereldlijke overheid.
7. de eed bij de naam van God en naar waarheid en niet vals, kunnen wij niet houden. Daarom wordt de eed door Christus verboden. Uw woord zij ja, ja en neen, neen!

Weest dit indachtig en oefent U er in, dan zal de Heer des Vredes met U zijn.

Bij de latere organisatorische en theologische uitwerkingen van deze nogal abstracte punten kwamen allerlei geschilpunten op. Veelal ging het ten diepste om de heiligheid en de reinheid van 'de ware gemeente'. Die is niet uit zichzelf 'zonder vlek of rimpel'. Ook de plaats en het gezag van de ambten speelden een rol, evenals gewoon (klein)menselijke factoren.

Andere, echt fundamentele discussiepunten (gebieden vol voetangels en klemmen) waren:

- leerstukken over de drie-eenheid
- de menswording van Christus
- de predestinatie
- de wijze van toetreding tot de gemeente: wel of niet knielen bij de doop
- welke vragen er bij de bediening van de doop gesteld werden
- wel of geen handoplegging en door wie
- welkom na de doop met de vredeskus of niet
- avondmaal door uitdelen of aanzitten en hoe vaak te houden en onder welke omstandigheden
- huwelijksluitingen

Voormalig priester Menno Simons werd een van de belangrijkste leiders in onze contreien. Hij wilde de opgejaagde en dolende kudde tot rust brengen. Hij streefde naar het ombuigen van geweld naar 'stillen in den lande', waarbij er geen bemoeienis was met overheidszaken. Gelovigen kwamen bijeen in huissamenkomsten of in schuren achter de huizen, vermaningen genoemd. Naar hem noemden de volgelingen zich mennonieten, die geen gestudeerde voorgangers kenden, maar werkten met liefdepredikers uit eigen gelederen.

Leraren

Iedere gemeente kende twee oudsten (zij preekten, gingen voor bij avondmaal en doop en hielden toezicht op het levensgedrag der leden), twee prekers, gevierden ook wel leraren genoemd. Voorts waren er twee diakenen die de bijdragen inden en uitdeelden aan behoeftigen. In roerige tijden werden zij geroepen de gemeente te houden bij de leer uit Gods Woord.

Als je tot het ambt geroepen werd door de gemeente dan mocht je niet weigeren. Want het was een goddelijke roeping. Deed je dat toch dan werd je gebannen (afgesneden van de gemeente).

De oudste ging met een ouderling of diaken bij alle leden op huisbezoek tegen de tijd dat men avondmaal ging vieren om tot een waardige viering op te wekken. Ouderlingen beheerden de kerkelijke goederen.

Catechisatie was het werk van de ouders. Er waren als richtlijn en hulp wel diverse catechismussen geschreven. Gewetensvrijheid was bovenal belangrijk.

Na 1670 kregen de leraren er een taak bij: het geven van catechisatie, vanwege een bedroevend tekort aan Bijbelkennis bij de jongeren. Dit betekende een verzwaring van het ambt, waardoor telkens meer verkiezingen nodig waren. Het aantal vacatures steeg, vanwege de dubbele werkkring (levensonderhoud naast leraar). Steeds vaker werden diensten geruild, zodat geen nieuwe preek gemaakt hoefde te worden. Ten slotte ging men geleidelijk rond 1686 over tot bezoldigd leraarschap; het eerst bij de Waterlanders en de Vlamingen en ten slotte ook bij de Friezen en de Oude Vlamingen. Door lauwhed of sleur kwamen minder leden naar vertoevingen, zodat er steeds meer taken door de kerkenraad gedaan moesten worden. Dit ging niet op voor de Friezen en de aartsconservatieve Oude Vlamingen.

Een heel heikel punt was verder of de oudste/leraar/diaken/ouderling door de gemeenteleden of door de kerkenraad beroepen moest worden. Uiteindelijk gebeurde dat door de leden op voordracht van de kerkenraad of beroepingscommissie.

Andere fundamentele discussiepunten waren leerstukken over de drie-eenheid, de menswording, de predestinatie, de wijze van toetreding tot de gemeente: wel of niet knielen bij de doop en welke vragen er daarbij gesteld werden, handoplegging door wie, welkom met de vredeskus of niet, avondmaal door uitdelen of aanzitten en hoe vaak te houden en onder welke omstandigheden en huwelijksluitingen. Dit waren gebieden vol voetangels en klemmen.

Scheuringen

In 1567 ontstond een scheuring tussen autochtonen en uitgeweken Vlamingen, het eerst deed zich dit in Friesland voor. Men noemde de behoudenden dus Friezen en de rekkelijken Vlamingen. Deze benaming had op den duur niets meer uit te staan met de topografische namen. Culturele en temperamentsverschillen zullen een rol hebben gespeeld. De Friezen eisten onvoorwaardelijke gehoorzaamheid aan de gemeente. De oudsten breidden hun gezag steeds uit. Persoonlijke willekeur ligt dan op de loer, met kans op scheuringen als gevolg. Oude en Jonge Vlamingen ontstonden in 1587, toen in Franeker een huisaankoop niet betaald werd. De strengen (de Oude Vlamingen) wilden bannen, de Jonge Vlamingen niet.

Twee jaar later, in 1589 dus, ontstond door hetzelfde probleem scheuring bij de Friezen. Oude Friezen waren streng, de Jonge Friezen teer of slap.

Met de Hoog-Duitsers, gevluht uit het Rijngebied, en de Waterlanders waren er dus zes groeperingen die in hun eigen gemeente leefden (toen het Mennokoor in 1995 in Goshen in de Verenigde Staten was, bleken daar 13 verschillende doopsgezinde gemeenten te zijn, die niet met elkaar spraken. Omdat het koor met 80 mensen onder dak gebracht moest worden, werd de stilte doorbroken).

De Waterlanders waren het minst streng en wilden zich liever doopsgezinden noemen. De behoudenden, strengerden noemden zich menisten.

Gang van zaken bij een dienst

De kerkenraad verzamelde in de kerkenkamer (een kwartier ervoor, hier en daar op straffe van een boete).

De voorzanger las staande enkele hoofdstukken uit de *Bijbel* om hinderlijk gepraat af te snijden.

Daarna gaf hij een lied op, wellicht uit het *Hoornsch Liedekensboek*. Hij liet dat zien aan de zangers die naast de doopvloer zaten. De gemeente zong nauwelijks mee. Tijdens het zingen kwam de kerkenraad binnen. Daarna volgde een gebed, waarbij de broeders knielden. Er zijn jarenlang dispuuten geweest over stil of stemmelijk gebed.

Dan volgde de preek, meestal aan de hand van een Bijbeltekst, zolang de zandloper bleef lopen (een half uur). (In 1630 duurde de preek meestal wel 2 uur! (het Vrije Woord)).

Deze preken waren meer praktisch dan bespiegelend, meer vermanend dan leerstellig, meer Bijbels dan godgeleerd. Soms was er nog een middagzang. 's Winters vond nog een avonddienst plaats. Met een gezang werd afgesloten, waarbij er keuze was uit een veelheid van liedbundels.

Voetwassing bestond tot ongeveer 1800.

Vereniging

Liefdepredikers waren er bij de Friezen in Aalsmeer het langst: tot 1866, toen de verschillende vermaningen zich verenigden. Het oudst gevonden archiefstuk van 1731 spreekt van Friezen; de Oude en Jonge zijn dan blijkbaar al weer verenigd. In de Oude Vermaning bleek nog 25% van de leden tegen een samengaan gekant.

Om de eenheid te bevorderen werd de klederdracht afgeschaft, behalve de muts voor de vrouwen.

De oude schuurkerken op de Uiterweg (de Buurt) werden afgeschaft. De vermaning aan de Zijdstraat bleek echter te klein voor de 400 leden, waarna deze werd uitgebreid tot 600 zitplaatsen. De architect was J. Keyzer.

Om het geheel te bekostigen stuurde men een bedelbrief naar diverse doopsgezinde gemeenten, wat resulteerde in een opbrengst fl. 3.200,-. Met de verkoop van 2 stukken weiland in de Oosteinderpoelpolder en een gift van fl. 2.500,- van Prof. De Hoop Scheffer werd het gat gedicht.

Er werden 124 palen van 12 meter geslagen, waarvan er 62 echter slechts 11 meter lang waren en de achterste rij naast de fundering stond. Men schafte een kabinetorgel aan, dat in 1882 vervangen werd door een mechanisch pijporgel van Richard Ibach uit Barmen (Duitsland) met 15 sprekende stemmen, 2 klavieren en een aangehangen pedaal.

Een nieuwe vermaning

In 1888 werden er nog 2 galerijen ingebouwd. Echter, het gebouw begon te scheuren en te verzakken. Maarse en Pool maakten een restauratieplan, dat te kostbaar bleek. De kerkenraad schreef vervolgens een prijsvraag uit en J.F. Staal kreeg de opdracht een nieuwe vermaning te bouwen op dezelfde plaats. In zijn ontwerp werd de beslotenheid gehandhaafd door zeer hoge dakkapellen. Een torenhoog dak en een klokkentoren waar nooit een klok in heeft gehangen, werden in het ontwerp opgenomen. De architectonische stromingen De Stijl en De Amsterdamse School geven een bijzonder gebouw. In 1987 vond een grote inwendige restauratie plaats en werden de oorspronkelijk kleuren hersteld en werd het gebouw een Provinciaal Monument. Anno 2010 is een plan opgesteld voor uitwendige restauratie.

De vermaning als kerkgebouw bij doopsgezinden

Vanwege de vervolgingen en later het verbod om uiterlijk zichtbaar een kerk te bouwen waren de vermaningen op het platteland te vinden in omgebouwde langhuiswoningen en in de steden achter gewone voorgevels, schuilkkerken dus.

In Aalsmeer hadden de Waterlanders vooraan op de Uiterweg, de Jonge Vlamingen verderop aan deze weg en de Oude Vlamingen aan de Zijdweg zo'n omgebouwd huis. Voorin woonde de leraar, achter was de godsdienstruimte, of werd een wat hogere grote schuur gebouwd, zoals bij de Oude en Nieuwe Friezen aan de Uiterweg en de 2^e en huidige vermaning aan de Zijdstraat.

De houten wanden waren geschuurd en niet geverfd. De doopvloer was 1 of 2 treden verhoogd, met daarop 6 stoelen: 2 voor de oudsten, 2 voor de leraren en 2 voor de diakenen. De preker nam plaats op de hoogste stoel. Vooraan op de doopvloer stond een lessenaar als preekplek.

De leden zaten in de kerkzaal op banken zonder leuningen: de zusters in het midden, de broeders eromheen, van oudsher ter bescherming tegen invallen. Boven de doopvloer was een zandloper aangebracht, die werd omgedraaid als de preek begon. Als er geen zand meer liep, diende de preek beëindigd te zijn.

Westhill

Godsdienstige opvoeding geschiedde voorheen op de lering in het catechisatielokaal.

Iedere week diende een godsdienstig getint opstel ingeleverd te worden. Na twee jaar lering volgde de doop.

In 1927 werd de Westhill opgericht door ds. R.C. de Lange en zijn echtgenote mw. A. de Lange-Elink.

Deze kindvriendelijke zondagsschoolmethode uit Engeland was overgenomen door Freule Maria van Voorst van Beest en Valerie Witte Teakhout.

Uitgangspunten zijn hierbij: 'geef het kind wat des kinds is' met een vertelling en expressie in kleine groepjes.

Deze methode werd in Aalsmeer toegepast en uitgedragen door br. A. Angenent, de zusters Haasje Buijs, Heiltje Heeren en Jeltje Adema. Daarna namen de zusters Anke Spaargaren en Martha Spaargaren dit over; nu berust de leiding van de Westhill bij br. Jan A. Broere jr.

Na de Tweede Wereldoorlog waren er 22 afdelingen met 800 kinderen en 150 medewerkers als leiding en assistenten.

In 1942 begon de Doopsgezinde Gemeente Aalsmeer met kampwerk voor jeugd en jongeren.

In 1972 werd het jeugdwerk ondergebracht in Stichting de Binding, een stichting voor open jongerenwerk voor de Aalsmeerse jeugd.

Invloeden op de Aalsmeerse samenleving

Doopsgezind Aalsmeer kenmerkte zich door:

- Het dragen van een sobere klederdracht
- Het vervaardigen van merklappen met Bijbelse voorstelling (wijze en dwaze maagden)
- Afkopen dienstplicht, later dienstweigeren
- Ontbreken van de baas-knecht-mentaliteit
- Het uitwerken van de coöperatieve gedachte (veilingen, bank, CTAV e.d.)
- Ontstaan van de tuinbouw (grond en klimaat) door sobere leefstijl, hard werken
- Ontstaan van tuinbouwonderwijs, tuinbouwtentoonstellingen, internationaal aanzien
- Oprichting van Afdeling Aalsmeer van de Maatschappij tot Nut van 't Algemeen (NIVON): sociaal en cultureel verheffend

Doopsgezind, geloofsinhoudelijk

Het reglement van de Doopsgezinde Gemeente Aalsmeer heeft in 1991 een preambule (inleiding) gekregen, waarin puntsgewijs haar niet vaststaande identiteit onder woorden wordt gebracht. Vanuit onderstaande literatuur wordt bij deze punten een toelichting, ook vanuit het heden en een visie naar de toekomst, toegevoegd. Vele van deze zaken zijn kenmerkend voor doopsgezinden maar niet allemaal (meer) onderscheidend.

1. Er is voor ons geen ander fundament dan Jezus Christus. 1 Korintiërs 3:11. Jezus, die vervuld van de geest van de Eeuwige de dode letter levend maakte. Die weg gaan we samen, zoekend en tastend, met hoofd, hart en handen. We hopen en vertrouwen op een goede toekomst. We bouwen op elkaar en op God. Op weg naar het Koninkrijk van God hier op aarde, waar we allemaal door onze levenswijze aan bij mogen dragen. De Eeuwige nodigt ons uit om eerlijk te leven, het zout der aarde te zijn, mensen uit één stuk. Dat koninkrijk, gesticht door God, komt er niet buiten mensen om. Maak zichtbaar wat Jezus zegt en doet. Ernstig en vreugdevol. Geen religieuze poespas. Met aandacht voor de kleine en de grote menselijke dingen. Daarom is voor ons de Bergrede, Matteüs 5, 6 en 7 en de Jacobusbrief erg belangrijk. Daaruit spreekt een positief mensbeeld, een royaal, sympathiek, informeel en vrolijk christendom. Begonnen met Pasen. We ontlene er levensmoed en kracht aan. Bezinning tot op de bodem wie we waren/zijn en wat we nog willen. En dit jaloersmakend aan de wereld tonen. Want wij hebben een woord voor de wereld in de aanbidding. Sterk democratisch en egalitair van geest. Sterk gericht op eigen verantwoordelijkheid. We staan een maatschappij voor van vrede en gerechtigheid en duurzaamheid. Een zekere soberheid is nog steeds af te lezen aan de gebouwen, de liturgie en eenvoud in kleding en weinig opzichtige opsmuk.
2. Door samen rond dit fundament te luisteren naar en te spreken over de Bijbelse verkondiging verdiepen wij ons geloofsleven. Zo vormen wij als kring van gelovigen een gemeente en geen kerk. Een gemeenschap waar we ons thuis voelen vanwege de aansprekende manier van geloven. Niet solo, maar in een kleine, warme gemeente. De *Bijbel* is onze reisgids en richtsnoer. Te vertalen naar de eigen tijd. De christelijke gemeente is één generatie verwijderd van haar dood als we de grote verhalen niet meer weten over te dragen. Jongeren verwerpen gezag, ze zijn op zoek naar hun identiteit. En wensen daar, zeker in de aanvang, geen hulp bij van anderen. Er komt een moment dat ze vragen gaan stellen. Hebben wij

daar een bruikbaar antwoord op? We zullen dan wat creatiever om moeten leren gaan met liturgie, beeld en geluid. Een woord met diepte, humor en spiritualiteit en toepasbaar in het dagelijks leven. Het zou wat feestelijker kunnen dus allemaal. Dan kan het vertrouwen weer groeien.

We hebben ons rijke spirituele verleden opgedolven en hervinden ons daarin als opgewekte gelovigen, maatschappelijk betrokken, creatief en bescheiden.

Vanouds streven we een gemeente na van heiligen, zonder vlek of rimpel.

Er mankeert zo hier en daar nog wel wat aan, want we zijn ook maar mensen. Een (te) hoge lat dus. Dit ideaal is niet te realiseren. Toen niet (Münster) en nu niet.

Maar we blijven er wel van dromen!

Samen staan we sterker, voelen we ons zekerder en zijn we betrokken met elkaar. Solidair aan woord en geest en aan elkaar. We bemoedigen en stimuleren elkaar; vermanen.

Meedoen alleen omdat je er zelf wat aan hebt, is een armzalige verschrompeling. Dynamiek moet het 'ons kent ons'-gevoel, het 'zo doen we altijd', de muffheid uit de gemeente houden. We maken ruimte voor de zachte krachten van de Geest. Dat kan nieuw leven brengen.

Samen vieren we avondmaal/enigheid met ieder die dat van harte wil.

3. Wij erkennen geen kerkelijk gezag, noch voor de gemeenteorde, noch voor de geloofsleer en kunnen daarom ook ondogmatisch genoemd worden. Wij zijn elkaars gelijken in verstaan en uitleg van de Bijbelse verkondiging, wij vermanen elkaar en wij zijn op basis van het gegeven fundament verdraagzaam ten opzichte van leer en levensgedrag van onze zusters en broeders. Respect voor andersdenkenden is een vanzelfsprekende zaak. De gemeente is autonoom. De ledenvergadering is het hoogste orgaan. De kerkenraad voert de besluiten van de ledenvergadering uit. We doen van harte mee in de oecumene. Zowel in brede zin als in de Kleine (vrijzinnige) Oecumene van Vrijzinnig Hervormden, Nederlandse Protestantenvbond, remonstranten en lutheranen. Wij brengen onze traditie vol overtuiging in dat overleg. De kerken zijn naar de doopsgezinden toegegroeid (maar durven dat niet hardop te zeggen). Nederland is rijp geworden voor de oorspronkelijke doopsgezindheid. Dus het is nu de tijd voor wedergeboorte, vernieuwend leven, terugkeer naar de bron. God, inspireer ons dan met de omkeergeest van onze vaders. Laat ieder uit die knusse kerken komen en laten we met elkaar het nieuwe mondiale christendom verkondigen.
4. Voor ons zijn het geloofswoord en de geloofsdaad gelijkwaardig en onlosmakelijk met elkaar verbonden. De persoonlijke belijdenis is een daad, vervat in woorden. Een goed, uitnodigend en inspirerend woord. Een herkenbare eigen stem. En dat zelfbewust en met kracht laten klinken. De dienstbaarheid staat naast het getuigenis. Grote woorden omzetten in daden. We zijn vrij in het christelijk geloven, maar we kunnen ons niet vrijblijvend opstellen. Doel en werfkracht van de gemeente hebben alleen zin als we ons blijven oriënteren op de *Bijbel*. Probeer dan als gemeente uitdagend te blijven. Irriteer de wereld door waan en wangelooft om te buigen naar christelijke waarachtigheid.
5. Wij verlangen de doop als een bewuste keuze op grond van een zelf geformuleerd persoonlijk belijden van ons geloof. Dit is in feite nog het enige kenmerk van doopsgezinden dat overeind staat. Individualistisch binnen de gemeenschap. Zonder dwang volgen we onze eigen keuze. En maken een nieuwe start in ons leven, waarin idealiter voortaan wat God van ons wil vóór gaat op wat de wereld van ons vraagt.

6. Wij kennen geen kerkelijke ambten die slechts aan bepaalde mensen voorbehouden zijn en waarvoor een bijzondere wijding vereist is. Er zijn predikanten, pastorale werkers, voorgangers die theologisch c.q. agogisch geschoold zijn. Daarnaast kennen we nog steeds de lekenpredikers. Wij erkennen de gelijkwaardigheid van alle mensen als kinderen van één Vader.
7. Wij menen niet zelf de absolute waarheid te bezitten, maar willen samen met anderen zoeken naar een verdere geloofsverdieping, waarbij de ander in zijn of haar waarde wordt gelaten. Wij leggen niet aan anderen op wat ze geloven moeten. Vrijheid van geloven, ook binnen de Broederschap. Maar dat betekent niet dat geloven een vrijblijvende zaak is. De geloofsinhoud doet er toe. Er zijn best verschillen: sterk of minder behoudend, van evangelisch tot christelijk humanisme. En deze verschillen moeten we niet onder tafel schuiven. Wij zijn doordrongen van de voorlopigheid van onze geloofsuitspraken. Grenzen tussen de kerken zijn vervaagd. Velen zijn doopsgezinder dan ze hardop durven te zeggen.
8. Wij hebben vanouds geweld afgewezen, gedachtig de woorden van Jezus in de Bergrede (Matteüs 5, 6 en 7). We zijn terughoudend ten aanzien van deelname aan de krijgsmacht. Dit was een van de zwaarstwegende punten voor de vroege doopsgezinden om weg te trekken naar Polen, later Rusland en van daaruit naar Noord- en Zuid-Amerika. Vele dienstweigeraars trotseerden gevangenschap, later een langere vervangende dienst. We staan kritisch ten opzichte van macht, gebruik ervan en zeker misbruik ervan. Vandaar ook dat van oudsher het vredesgetuigenis, passief en actief, een belangrijke plek innam en nog steeds inneemt. Stevig theologisch is onderbouwd. God gaat niet over ziek of gezond, ongeluk of geluk, vrede of oorlog. Hij bepaalt wel de koers die wij moeten lopen naar een wereld van rechtvaardigheid, vrede, welzijn voor ieder in geloof, hoop en liefde. God staat in het wisselend lot aan onze zijde!
9. Wij achten het onjuist dat de overheid zich mengt in kerkelijke aangelegenheden en in zaken van geloof. De overheid is onzes inziens ook niet van Godswege ingesteld. We zijn niet van de wereld maar in de wereld. Dit kernpunt staat bol van de spanning. Op de loer ligt dat de gemeente in zichzelf gekeerd raakt, gesloten. Het elkaar nadrukkelijk broeder en zuster noemen heeft wat exclusie. Maar we benoemen daarin wel het bijzondere verbond waar we in de gemeente met elkaar leven.
Niet van de wereld geeft afstand, bezinning op een ascetisch leven, waarin we de kostbare aspecten van onze eigenheid koesteren. Duidelijk komt dit tot uiting bij de navolgers van Jacob Amman, de Amish.
In de wereld houdt in betrokkenheid, creativiteit en solidariteit. Invloed toelaten van wetenschap, multireligiositeit en het postmodernisme. Dit heeft nivellerend gewerkt naar de geloofsinhoud. De volgelingen van Menno uiten dat niet zo. Dit gegeven vormt mede de identiteitskern van de doopsgezinde gemeente. Wij brengen de wereld in verwarring door enerzijds ons terughoudend op te stellen en aan de andere kant solidair te zijn met de wereld.
Wat zal de Aalsmeerse samenleving verschrompelen als de doopsgezinde gemeente zich van haar zou afkeren!
10. Laat het ja dat je zegt ja zijn en het neen neen (Matteüs 5:37). Velen van ons weigeren met verwijzing naar deze tekst het afleggen van een eed. Niemand, ook God niet, kan verantwoordelijk worden gesteld voor de betrouwbaarheid van ons getuigenis. Dan zijn wij zelf. Tegenwoordig kun je ook volstaan met het doen van een belofte.

Typisch doopsgezind is het om te discussiëren over wat doopsgezind nu eigenlijk is. Eenvoud, eerlijk, trouw, hulpvaardig. Een werkend geloof in relatie tot de Ander en de ander/anderen. Woorden zijn werkwoorden.

Dat komt tot uiting in:

- wekelijkse vieringen
- speciale vieringen: avondmaal, dopen, uitvaart, huwelijk, kinderopdracht, jubilea, herdenken
- Westhill-zondagsschool met leiding en assistenten
- themadiensten voor jeugd en jongeren, scholen
- koor met eigentijdse liederen
- projecten bij advent en in de veertigdagentijd
- jaarthema
- kringen, groepen, commissies
- handwerk/quiltgroepen
- Bijbelkringen en -cursussen
- pastorale zorg voor jong en oud
- bezoekencommissie, ouderenwerk
- wijkcontact
- bazar en projectsteun dichtbij en wereldwijd
- kledingbeurs
- partnergemeente
- oecumene
- kerkblad *Levenslicht*, jaarbericht/overzicht, website
- openstelling gebouw voor allerlei activiteiten
- koffie na de dienst
- theologische, spirituele lezingen/gemeenteavonden
- Binding: open jeugdwerk, kampen, koor.

Een levendige gemeente, altijd wel wat te doen.

Doopsgezinden in Aalsmeer

Citaat uit *Aalsmeer in Vogelvlucht* door Maarten 't Hart:
Aalsmeer is groot geworden door soberheid, spaarzaamheid, verdraagzaamheid, loyaliteit, eerlijkheid, ondernemingslust. Typisch Doopsgezinde eigenschappen!!

Van 1983 tot 1995 werd door de Commissie Genealogie van Stichting Oud Aalsmeer een serie Stambomenboeken gepubliceerd, waarin de 'geschiedenis' van 35 grote en 36 kleine Aalsmeerse families is opgenomen. In deze boeken werd, voor zover dit bekend was, ook de godsdienst of daarvoor verrichte activiteiten bij de families opgenomen. Er blijken vele doopsgezinde Aalsmeerse voorvaders aanwezig. Uit alle families is de doopsgezinde vermelding gelicht en zo ontstond een document van 29 pagina's. Het zou te ver voeren al deze vermeldingen hier op te nemen. Een volledig overzicht is beschikbaar voor de geïnteresseerde lezer. Dit kan verkregen worden via Jan Broere sr.

Jan Broere sr.

**Predikanten en andere geestelijke leiding Doopsgezinde
Gemeente Aalsmeer 1866-2011**

<u>van</u>	<u>tot</u>	<u>naam</u>	<u>functie</u>
1866	1887	P. Brouwer	predikant
1887	1907	L. van Cleeff	predikant
1907	1915	W. Luikinga	predikant
1914	1938	A. Angenent	godsdienstonderwijzer
1916	1926	H.C. Barthel	predikant
1923	1958	Jb. Alderden	lekenprediker
1927	1956	R.C. de Lange	predikant
1936	1979	H. Buijs	godsdienstonderwijzeres, Westhill-leidster
1938	1950	H. Heeren	godsdienstonderwijzeres, Westhill-leidster
1956	1979	J.W. Sipkema	predikant
1958	1966	M. Keyser	predikant
1958	1991	J. Adema	godsdienstonderwijzeres, Westhill-leidster, jeugdleidster
1967	1970	R. Gaaikema	predikant
1972	1975	W. van Leeuwen	jongerenwerker, godsdienstonderwijzer
1975	1980	T.G. Siccama	predikant
1979	1984	J. Nooter	predikant
1980	1984	A.H. Bakker	pastoraal medewerker
1985	2008	G.G. Hoekema	predikant
1984	1987	J.T. de Jong	pastoraal medewerkster
1988	1994	J.T. de Jong	predikant
1990	2003	M. Spaargaren-Maarsen	godsdienstonderwijzeres, Westhill-leidster
1990	2003	A. Spaargaren-Meester	godsdienstonderwijzeres, Westhill-leidster
1994	2001	W. Huizing	predikant
2001	2004	A.M.J. Wierda-Boer	tijdelijk predikant ter vervanging van W. Huizing
2002	2007	W. van Leeuwen	ouderenpastor
2003	2008	J.E. van der Heide	jeugd- en jongerenpastor
2003	heden	J.A. Broere jr.	godsdienstonderwijzer, Westhill-leider
2004	heden	E. Geijlvoet	predikant
2008	2010	Y. Brandenburg	ouderenpastor
2009	2010	D. Claassen	jongerenwerker
2010	heden	H.V.A. van Dunné	predikant
2010	heden	E.C. van Houten-Oranje	ouderenpastor

Hoogtepunten uit de geschiedenis in een

TIJDLIJN

1515-2011

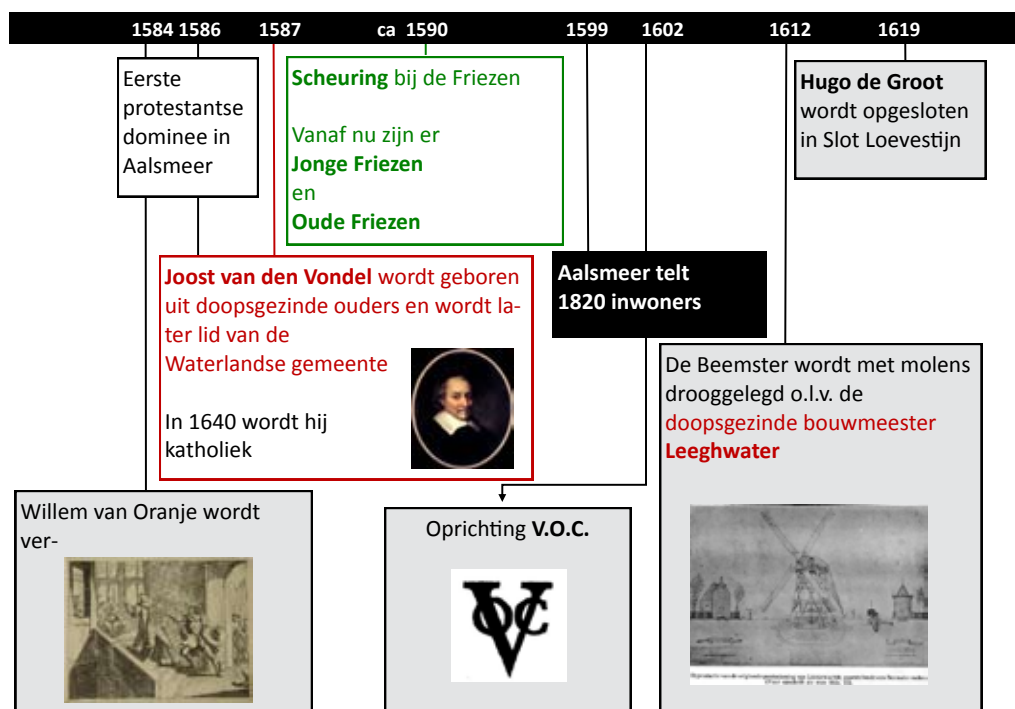
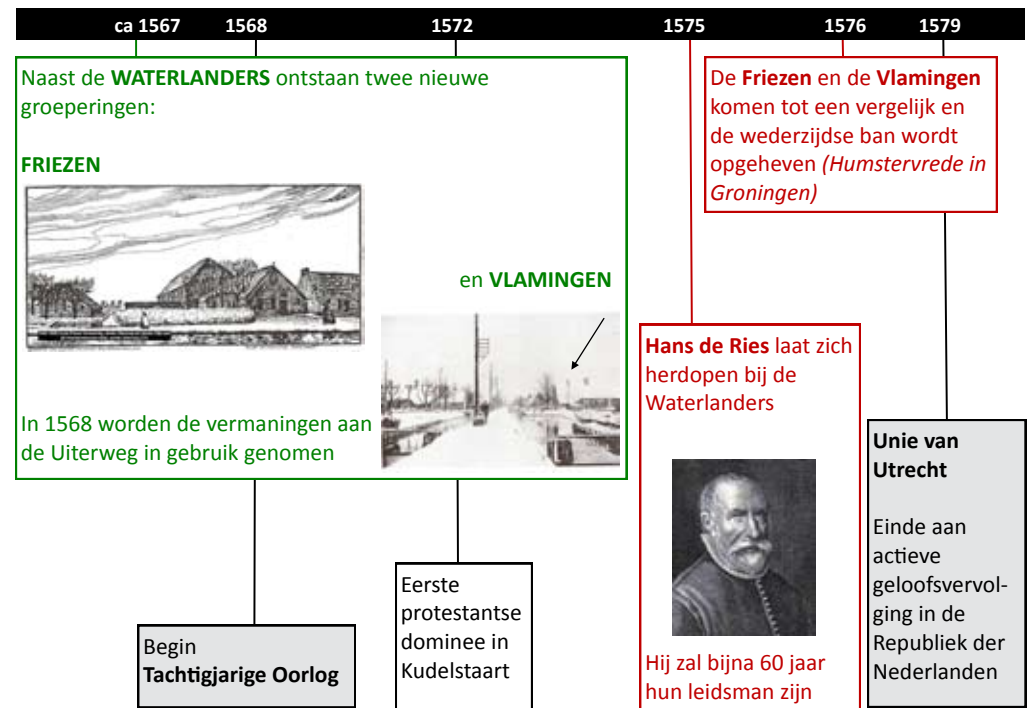
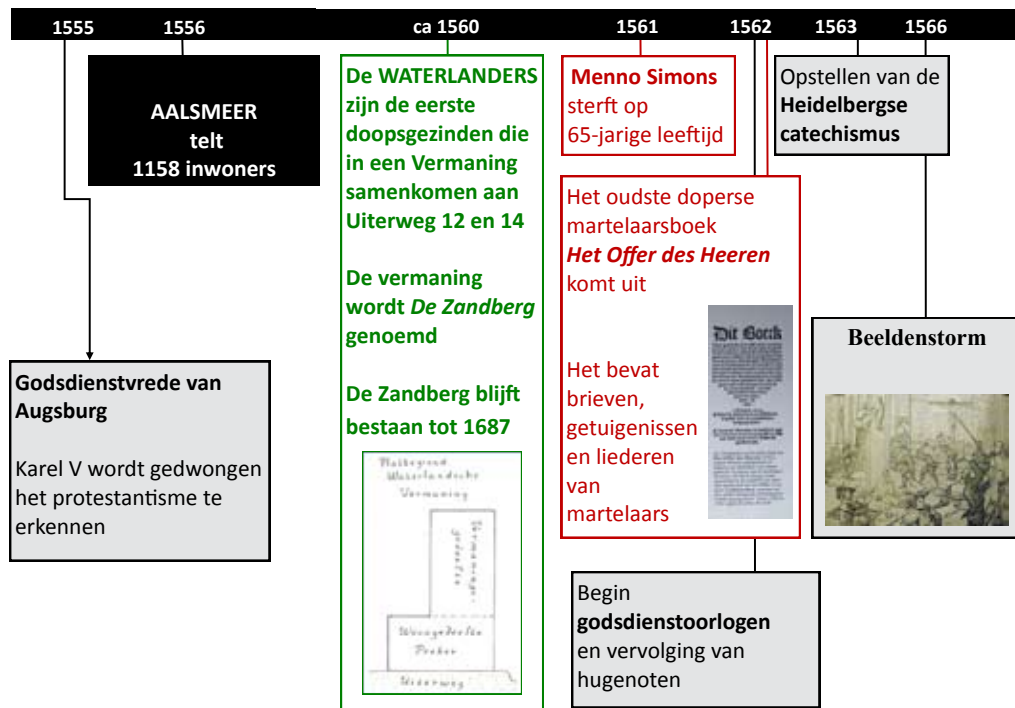
Doopsgezinden in het algemeen

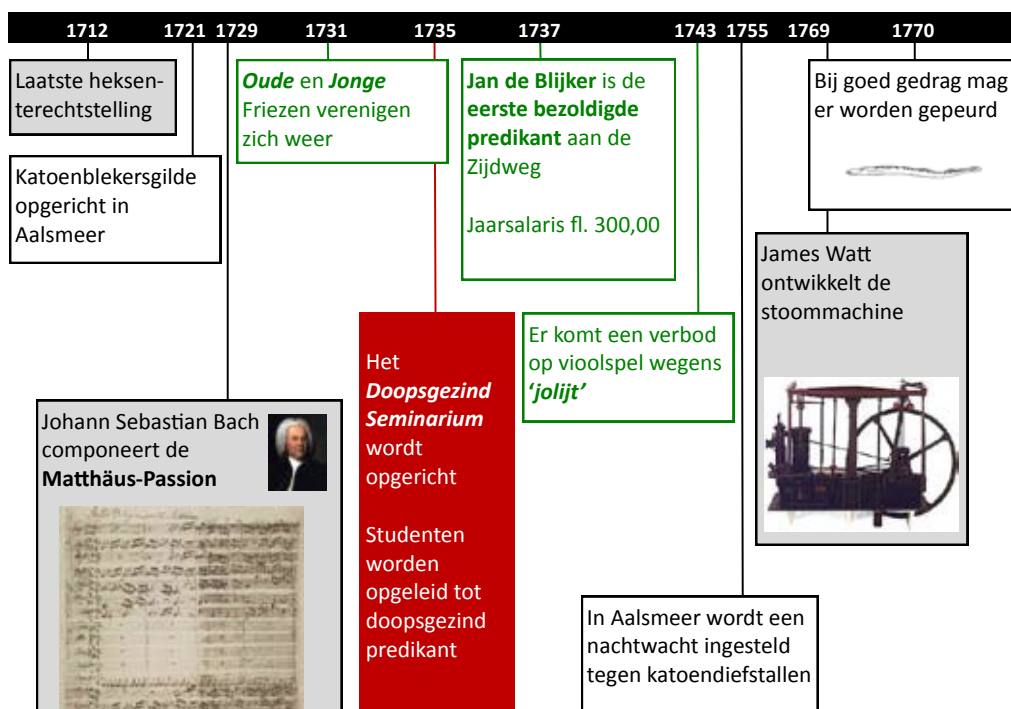
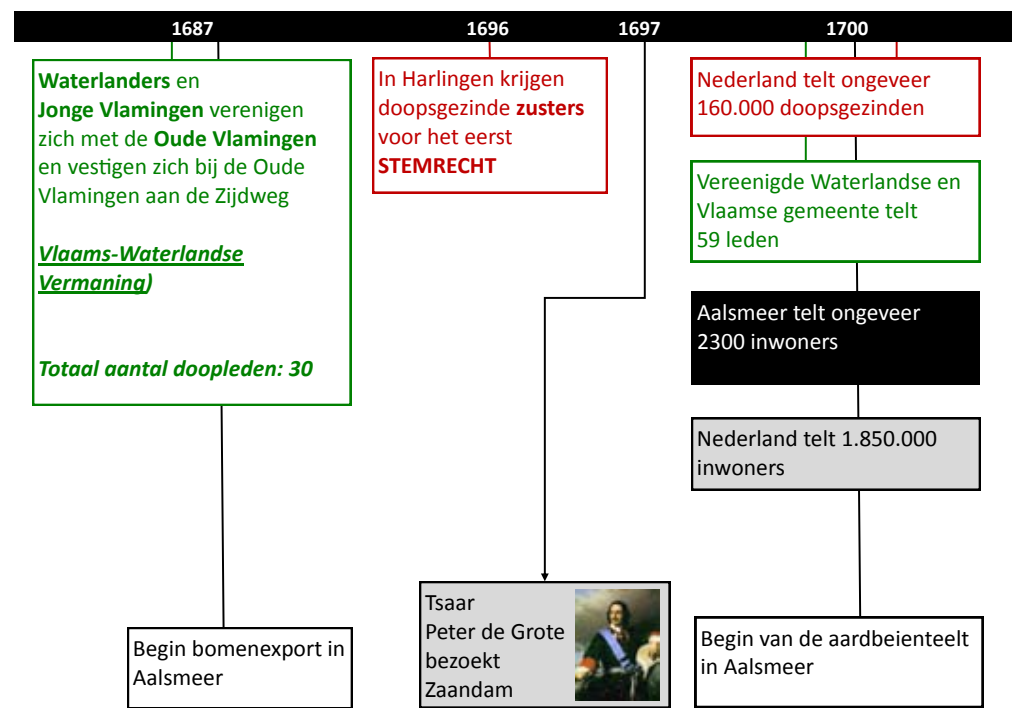
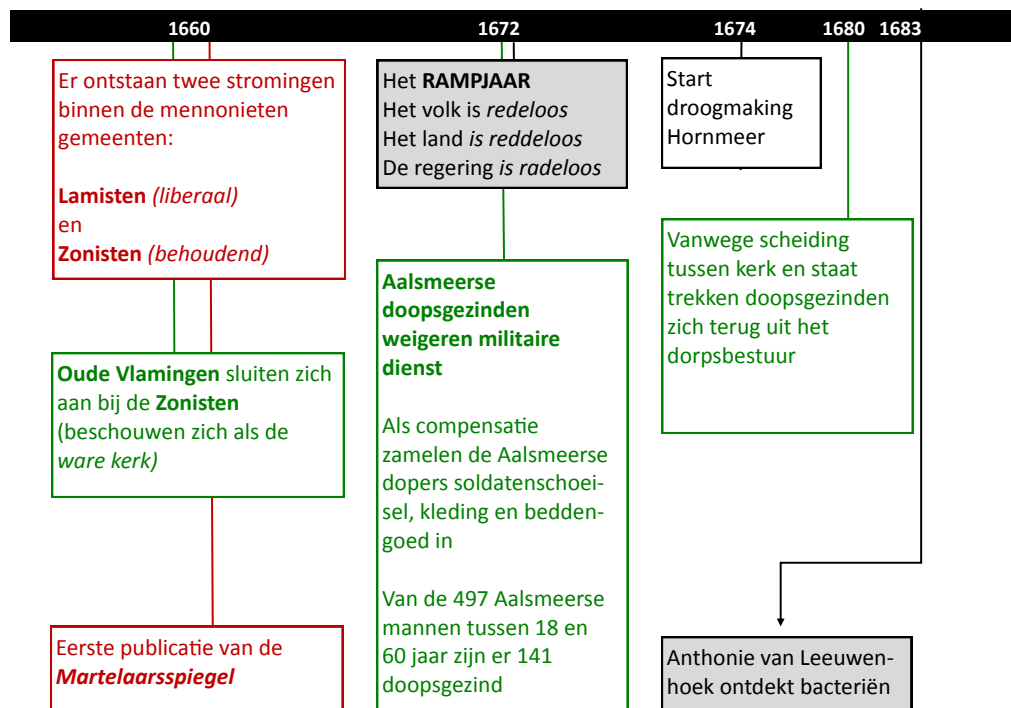
Aalsmeerse doopsgezinden

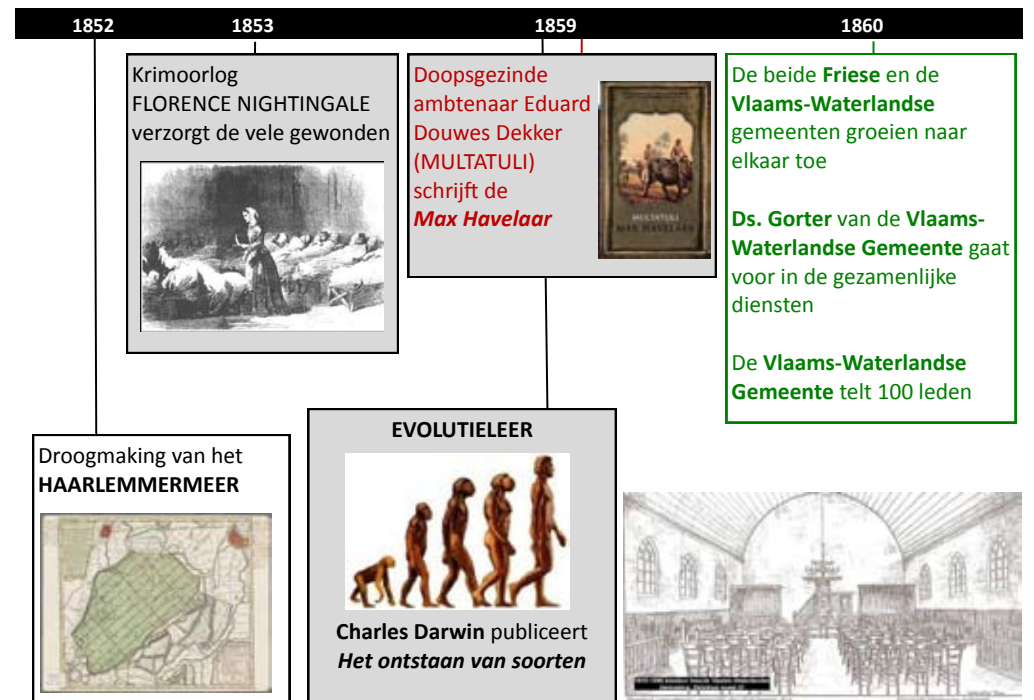
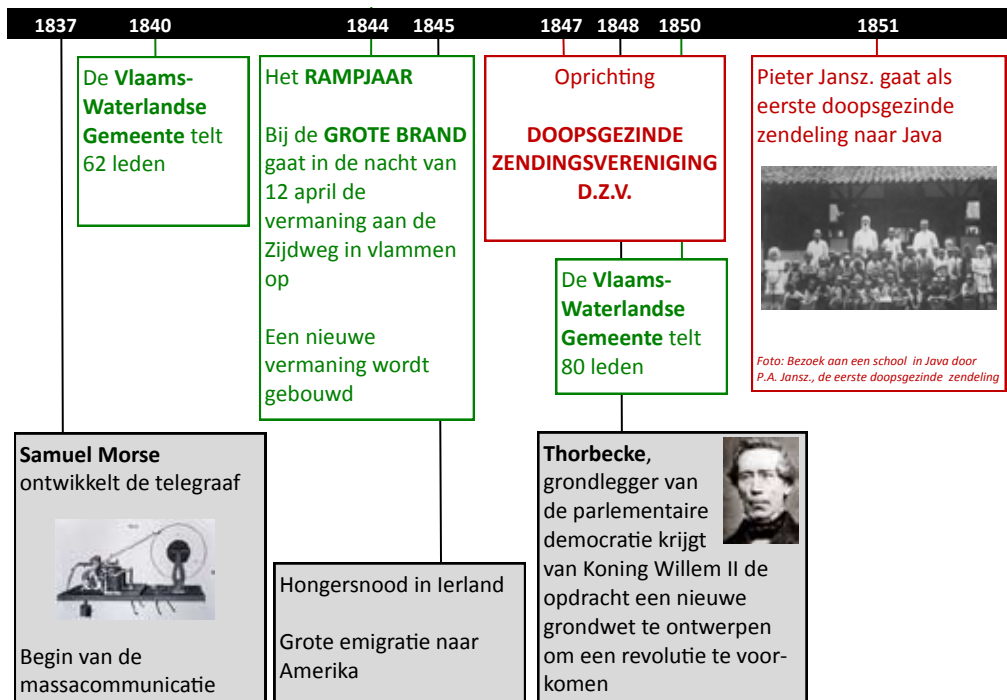
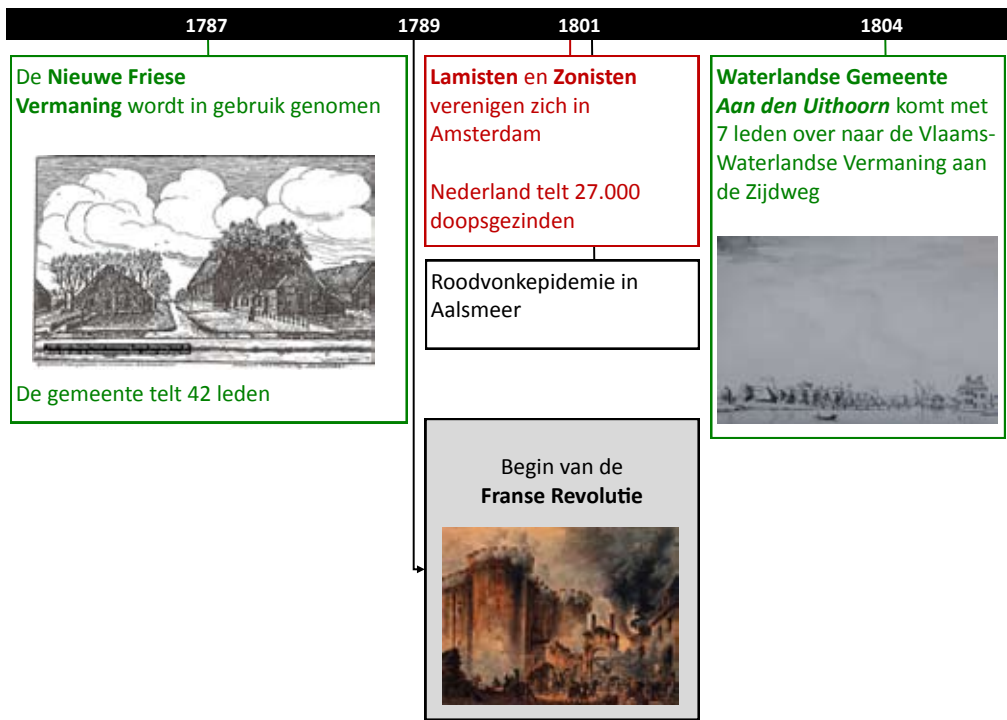
Aalsmeer

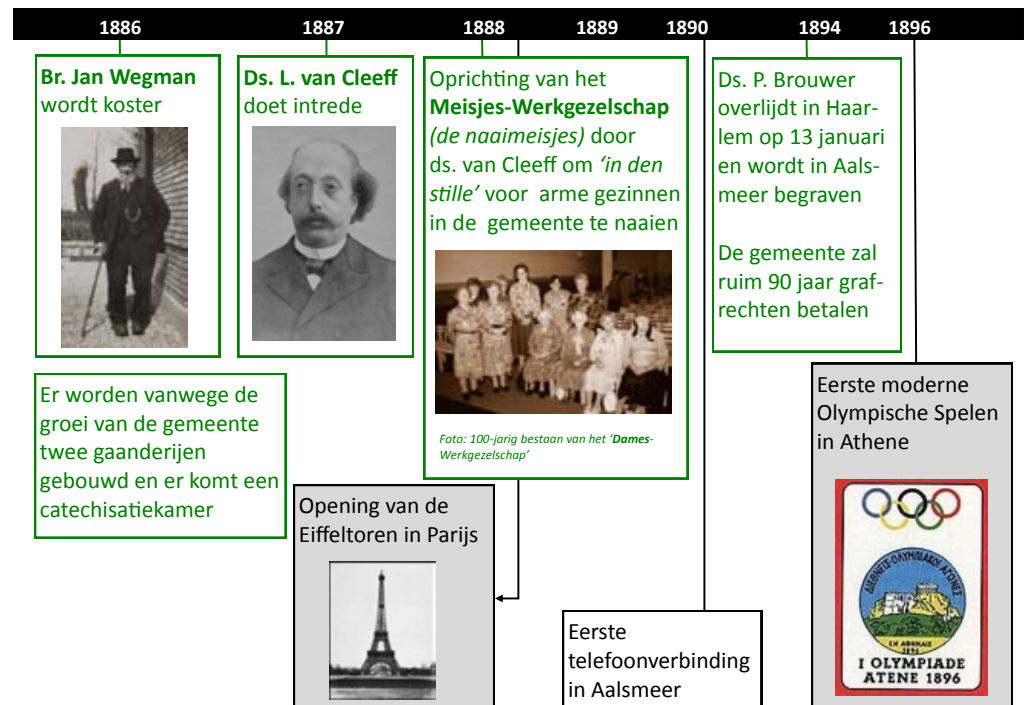
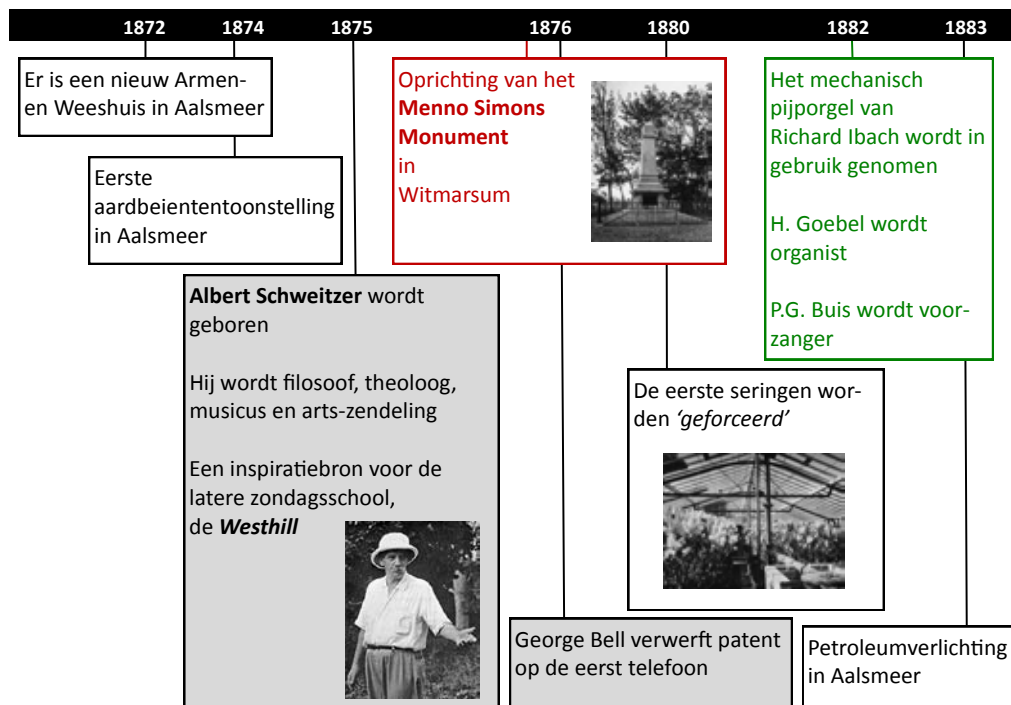
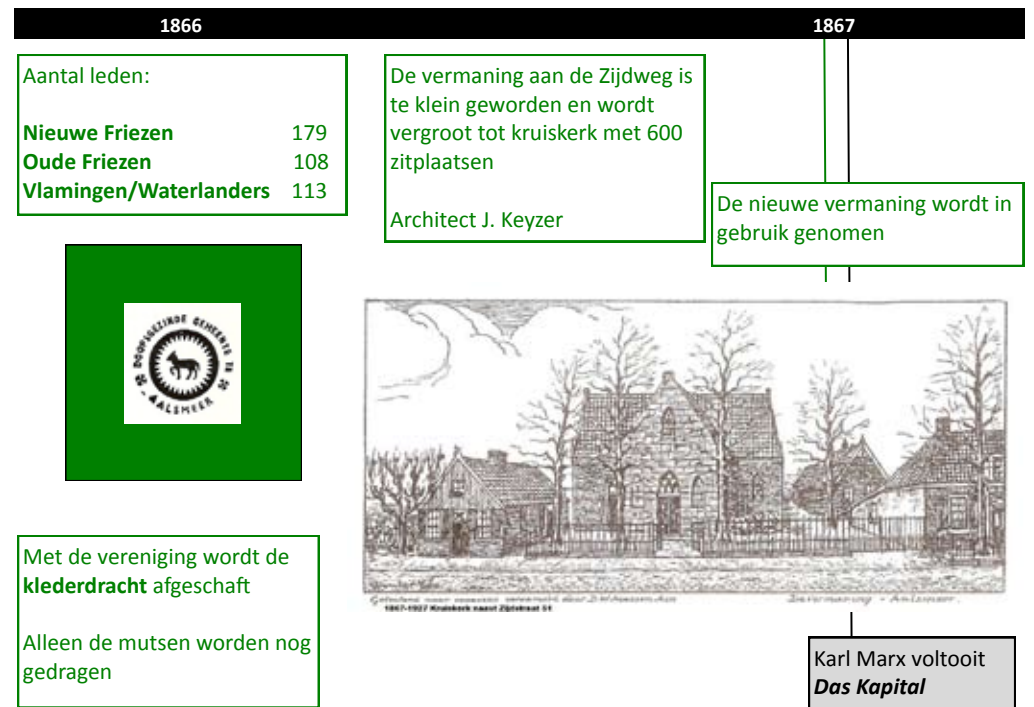
Algemeen

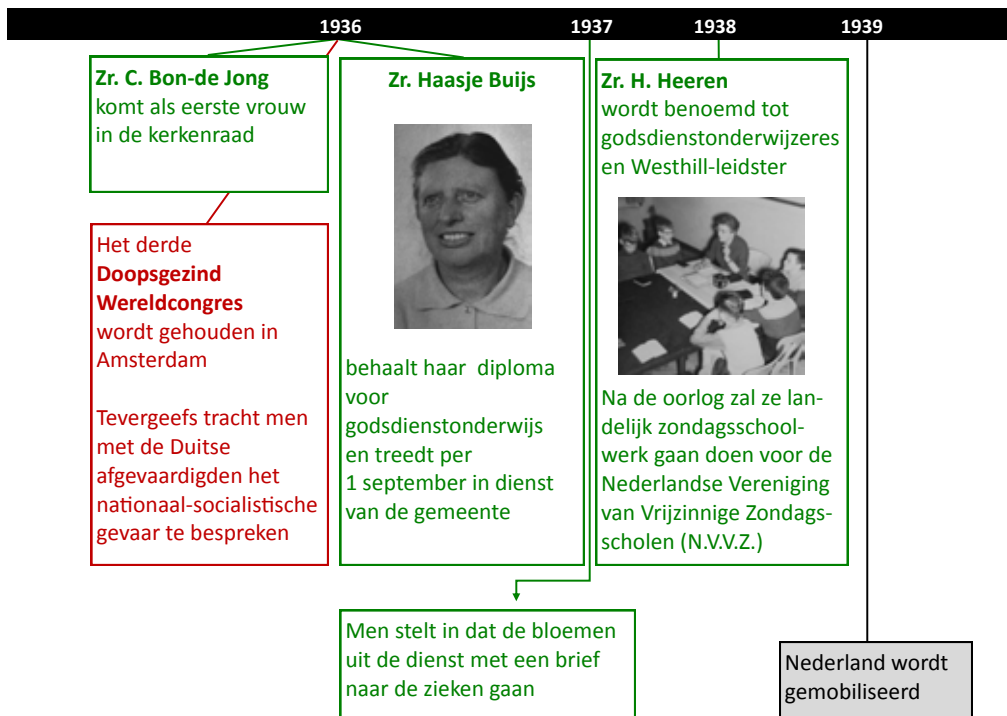

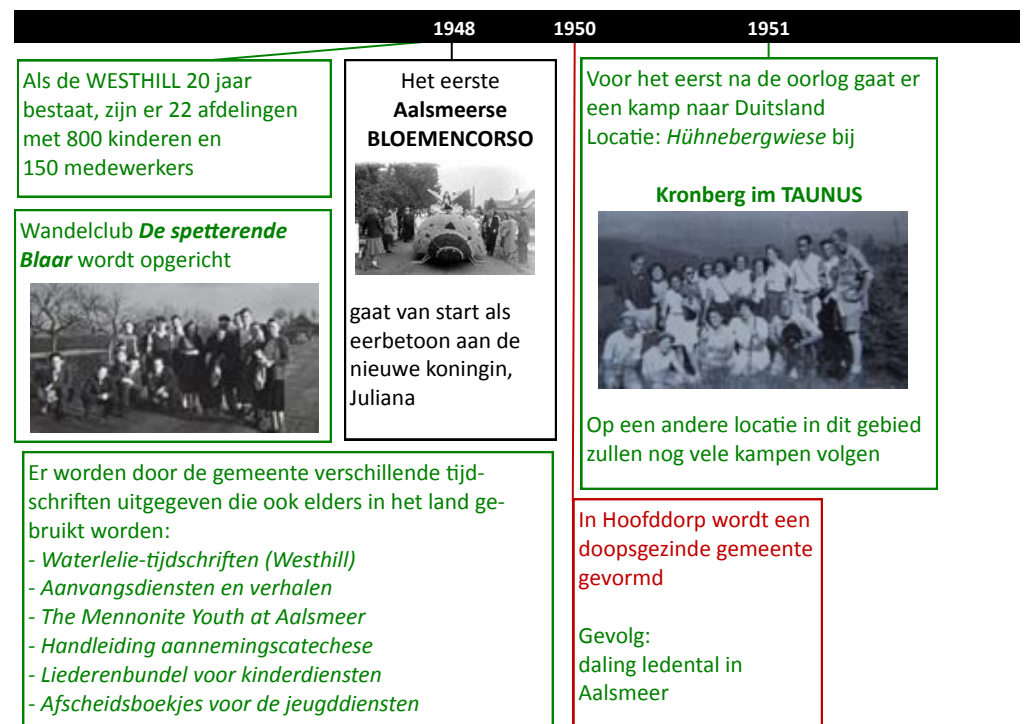

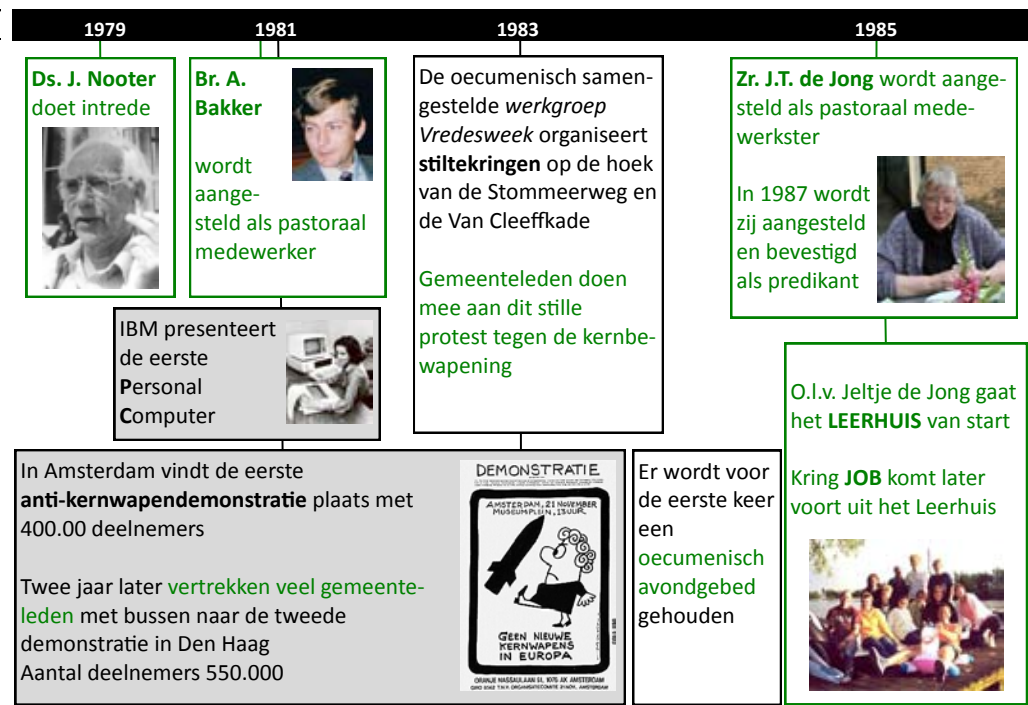

1951	1952	1953	1955	1956	1958
Vanuit het jeugdwerk worden drie jongeren predikant: <i>Johan Hilverda</i> in 1952, <i>Adriaan Zwartendijk</i> in 1953 en in 1962 <i>Jan Mantel</i>			Oprichting van de huidige MIDDAGZUSTERKRING 	Ds. J.W. Sipkema doet intrede 	Ds. M. Keyser doet intrede als eerste vrouwelijke predikant Ze heeft Rijsenhout als werkgebied en is ook predikant van Hoofddorp
WATERSNOODRAMP 			ROSA PARKS Zwarte burgerrechtenactiviste weigert haar zitplaats af te staan in een bus aan een blanke medepassagier 		De nieuwe pastorie wordt in gebruik genomen door ds. Sipkema
In bioscoopopstelling kijken naar de eerste zwart-wit TELEVISIE-UITZENDING 			HONGAARSE OPSTAND 		De BEZOEKCOMMISSIE start haar werkzaamheden

1958	1959	1960	1961	1962
Zr. J. Adema treedt in dienst Haar werkzaamheden bestaan uit het geven van schoolcatechisatie, kringwerk, kampen en administratie	EERSTE OOSTENRIJKKAMP SCHWARZENBERG bij Josef en Frida Flatz		De eerste OUDERENREIS wordt georganiseerd en gaat naar Engeland 	Een nieuw muziektijperk breekt aan met de komst van The Beatles Ze veroveren de wereld met hun eerste hit: 'Love me do'
Zusterkring OASE wordt opgericht Foto: Oase in Almen t.g.v. het 20-jarig bestaan in 1980		Bijna dijkdoorbraak Poel (Westeinderplassen) 		

1963	1964
"I HAVE A DREAM" DS. MARTIN LUTHER KING , bekend van zijn geweldloze verzet tegen rassenscheiding, houdt aan het einde van de mars in Washington een rede over vrijheid en gerechtigheid voor iedereen In 1968 wordt hij vermoord	STRENGE WINTER De 12e ELFSTEDENTOCHT zal de geschiedenis ingaan als de zwaarste aller tijden Van de 10.000 deelnemers komen slechts 69 toerrijders aan President JOHN F. KENNEDY wordt vermoord
Jongerenkring SHALOOM wordt opgericht Van de jongerenkringen is Sjaloom de enige kring die na verschillende fusies in 2011 nog bestaat Oprichting van de N.H.D.S. (Noord-Hollandse Doopsgezinde Sociëteit) Doel: • Samenwerking bevorderen • Elkaar ondersteunen waar nodig is	

1965	1967
Oprichting DOOPSGEZIND JEUGDKOOR Foto: 10-jarig jubileum-1975 Aantal leden: 600 Geen kinderdoop, wel geboortedankzegging Vanaf nu kunnen ouders hun blijdschap, dankbaarheid en verantwoordelijkheid delen in en met de gemeente in een speciale 'geboortedankzeggingsdienst'	Ds. R. Gaaikema doet intrede Werkgebied Rijsenhout Tevens predikant van Hoofddorp
Er wordt een OLIEBOLLENACTIE gehouden om geld in te zamelen voor de bouw van het nieuwe jeugdgebouw 	
Het achtste DOOPSGEZIND WERELDCONGRES wordt in Amsterdam gehouden m.m.v. het Doopsgezind Jeugdkoor Thema: Het Vredesgetuigenis en moderne revolutionaire stromingen	
FLOWER POWER 	
ZESDAAGSE OORLOG	
De PROVO -beweging wordt opgericht 	

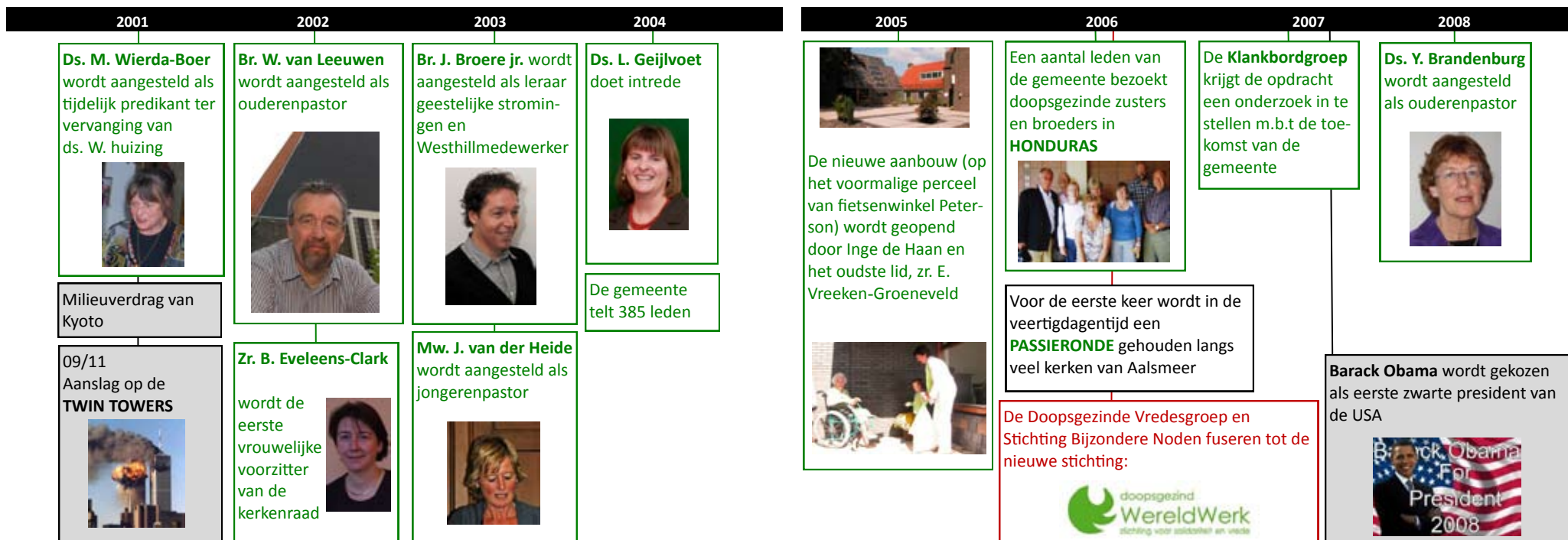

1985	1986	1987
Ds. G.G. Hoekema doet intrede De gemeente telt 576 leden	In Tsjernobyl vindt een ernstig ongeluk plaats in de kerncentrale Er komt veel radioactief materiaal vrij met ernstige gevolgen voor de volksgezondheid	Vanwege de restauratie van de kerk worden de diensten in de Binding-zaal gehouden
De eerste Aalsmeerse Pramenrace gaat van start georganiseerd door de D.I.P. (<i>De Illegale Peurders</i>) Foto: de doopsgezinde praam van 1989	De QUILTgroep wordt opgericht Elk jaar zal de groep een quilt maken voor de BAZAR	

1988	1989	1990
De Wereldraad van Kerken riep in 1983 op tot het CONCILIAIR PROCES voor gerechtigheid, vrede en heilheid van de schepping Foto: quilt gemaakt door de quiltgroep Dit thema zal de komende 3 jaar in de gemeente aan de orde komen	De gemeente wordt partnergemeente van Grosserkmannsdorf en Kleinwolmsdorf 	Zr. M. Spaargaren-Maarsen en Zr. A. Spaargaren-Meester worden beiden aangesteld als lerares geestelijke stromingen en als medewerkster van de Westhill
De STUURgroep wordt opgericht Opdracht: bedenken en vormgeven van JAARTHEMA'S	Val van de BERLIJNSE MUUR Einde van de Koude Oorlog	Nelson Mandela komt na ruim 27 jaar gevangenschap vrij

1992	1994	1995
De Werkgroep Aalsmeer-Polen start haar werkzaamheden met het opknappen van doopsgezinde begraafplaatsen in Polen 	Ds. W. Huizing doet intrede MENNO 500 Jubileumjaar t.g.v. de 500e geboortedag van Menno Simons Oprichting van de MENNOKRING n.a.v. het 'Menno Simons jaar' Foto: Mennokring in 2008 	De ledenvergadering besluit de verdeling van de bazaropbrengst te wijzigen De verhouding 70% voor eigen gemeente en 30 % voor doelen buiten de gemeente wordt: 50% gemeente 50% doelen
Stichting Wereldwinkel wordt opgericht in Aalsmeer en krijgt een aanbod van de doopsgezinde gemeente om de voormalige kosterswoning te huren 		De gemeente telt 468 leden

1996	1998	1999
De musical Een luis in de pels over Menno Simons wordt door leden van de gemeente opgevoerd 	Werkgroep diakonale doeleinden wordt opgericht, later Tabita Opdracht: Diaconale projecten uitzoeken, zowel binnenlandse als buitenlandse, die de gemeente financieel zal steunen	De ledenvergadering stemt in met ondertekening van het CHARTER VAN GRONINGEN Dit leidt tot: - Concrete opvang van vluchtelingen bij zr. Hofman - Concrete opvang van vluchtelingen in het kerkgebouw - Opvang in het huis aan de Uiterweg naast de pastorie Voor de coördinatie en contacten wordt een werkgroep opgericht
Uit de dopelingen van de laatste jaren wordt kring ELIA gevormd 	Piet Eveleens start met rondvaarten op de Poel In 2001 volgt Henk van Leeuwen hem op	

Geraadpleegde literatuur

- *Aalsmeer, beknopte geschiedenis van een opmerkelijk dorp*, Maarten J. 't Hart, Stichting Oud Aalsmeer, 1992
- *Geschiedenis der Doopsgezinden in Nederland*, dr. J. W. Kühler, Uitg. Tjeenk Willink, 1932
- *Geschiedenis der Doopsgezinden in Nederland*, N. van der Zijpp, Doopsgezinde Historische Kring, 1952
- *Wederdopers, menisten, doopsgezinden in Nederland*, S. Groenveld, J.P. Jacobszoon, S.L. Verheus, uitg. Walburg Pers, 1993
- *Mennist... Merkwaardig?!*, A. J. Koeiemans, Uitg. Banda in opdracht van de LFDZ (= Landelijke Federatie van Doopsgezinde Zusterkringen), 1977
- *Vermaningen en Vermaners*, M.J. 't Hart, 1984
- *100 jaar eenheid*, Doopsgezinde Gemeente Aalsmeer, 1966
- *50 jaar Westhill*, Doopsgezinde Gemeente Aalsmeer, 1977
- *Reis door de Tijd*, Aalsmeerse Historische reeks nr. 4, 2004, Stichting Oud Aalsmeer
- *Menno Simons van Witmarsum*, Teatske Alberda-van der Zijpp, Algemene Doopsgezinde Sociëteit, 2000
- *Doopsgezinde Gemeenten te Aalsmeer*, D.W. Keessen Azn (herdenking dat van 1642-1942 bijeenkomsten zijn van Doopsgezinden aan de Zijdstraat)
- *Werk-Woorden*, Doopsgezinde Gemeente Aalsmeer, 2008 (bij het emeritaat van ds. G.G. Hoekema)
- *Samen Leven*, Jubileumboek ter gelegenheid van 50 jaar kampen, 1992
- *Onbekende strijders*, Constantijn Hoffscholte, 2004
- *Waarom zijn we Doopsgezind*, S.H.N. Gorter, 1954
- *Werven of sterven*, L. Laurens, 1985
- *40 jaar Dopers en Dwars*, Doopsgezinde Gemeente, Vredesgroep, 1986
- *3 reglementen van de Verenigde Doopsgezinde Gemeente Aalsmeer*, 1962, 1991, 2004
- *Geloven vragenderwijs*, Algemene Doopsgezinde Sociëteit, Werkgroep Belijden, 1990
- *Het laat je niet koud*, Doperse leergang, Gerrit van den Nieuwendijk, 1992
- *Aangerakt door de Eeuwige*, I en II, red. ds. Gerke van Hiele, 2001
- *Een Gideonsbende*, Nanne Haspels, 2003
- *De luis of de pels?*, Visies op Doperse eigenheid, Algemene Doopsgezinde Sociëteit, red. Ruth Winsemius, 2006
- Diverse beleidsplannen en Verslag Klankbordgroep van de Doopsgezinde Gemeente Aalsmeer, 2008
- Diverse nummers Oud Nuus van Stichting Oud Aalsmeer
- Doopsgezinde jaarboekjes

Foto: Jacqueline Kristelijn / Nieuwe Meerbode

De tentoonstellingscommissie:

Van links naar rechts: Frans Janssens, Gijs de Boer, Annigje Leighton-van Leeuwen, Jan Broere sr., Peter Boogaard, Truus van Wirdum-Kelderman, Jan Eveleens, Marlies van Leeuwen-Visser en Mieke Maarse.

Aalsmeer, april 2011

